

Ashura Khaneh Kingdom

Mohammadreza Niyati*

Abstract

The sultans of Qutb Shahi ruled in Deccan from 1518 to 1687. Its founder was Sultan Mohammad Qoli qutb Shah. After the establishment of the Safavid state in Iran, they officially declared themselves Shiites, and Sultan Mohammad removed the sermon in the name of the caliphs and recited the sermon in the name of Ismail, the founder of the Safavid dynasty. Qutb Shahi has always been on their official agenda. And this helped a lot in the development of Shiite culture, which also created a great influence on the Iranian language, literature, culture and architecture. It is on the day of Tasua and Ashura. For this purpose, places called Ashurakhaneh were built, and in this article has been introduced the oldest and largest one in Hyderabad, which was built by Qutb Shahian, . It should be noted that most of the contents of this article are the result of the author's observations and for this reason little resources have been used.

Keywords: Hyderabad; Ashura Khaneh; Qutub Shahi; Shiite; Kingdom"

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

* niati@gmail.com

Date received: 29/08/2024, Date of acceptance: 21/01/2025

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

عاشوراخانه پادشاهی حیدر اباد

محمد رضانی*

چکیده

سلاطین قطب شاهی در دکن از سالهای ۱۵۱۸ تا سال ۱۶۸۷ میلادی معادل ۱۰۶۶ هجری حکمرانی نموده اند. پایه گذار آن سلطان محمد قلی قطب شاه (۱۵۸۰-۱۶۱۱ م) می باشد قطب شاهیان اهل همدان و از نسل ترکان قره قیونلو می باشند و ابتدا گلکنده^۱ در نزدیک حیدر اباد را پایتخت خود قرار دادند به لحاظ مذهبی پس از تاسیس دولت صفویه در ایران رسماً خود را شیعه اعلام نمودند و سلطان محمد خطبه به نام خلفا را حذف و به نام اسماعیل موسس صفویه خطبه خواند و سپس تمامی مساعی خود را در ترویج آیین شیعی به کار گرفت و کاری که در دوره پادشاهان دیگر قطب شاهی در دستور کار رسمی آنان همیشگی شد. و این امر کمک زیادی به توسعه فرهنگ شیعی کرد که به همراه آن نفوذ فراوانی برای زبان و ادبیات و فرهنگ و معماری ایرانی ایجاد کرد. یکی از این موارد سنت عزاداری در ماه محرم بخصوص عزاداری در دهه اول آن و در روز تاسوعا و عاشورا است. به این منظور اماکنی به نام عاشوراخانه ساخته شد که در این مقاله به معرفی قدیمی ترین و عظیم ترین آن در حیدر اباد که به دست قطب شاهیان بنا گردید پرداخته شده است. لازم به ذکر است، افزون بر منابع مکتوب موجود و قابل دسترس، مطالب این مقاله حاصل مشاهدات نویسنده است.

کلیدواژه‌ها: عاشورا خانه. قطب شاهیان. شیعه. حیدر اباد. نظام شاهیان

۱. مقدمه

سلسه قطب شاهی از سلسله های مسلمان شیعه در جنوب هند، در منطقه دکن به شمار می آید این سلسله بین سالهای ۱۶۸۶-۱۵۱۸ میلادی برابر با ۱۰۹۸-۹۱۸ هجری قمری در گلکنده در

* عضو هیات علمی دانشگاه گرمسار، stidj12.niati@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۰۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۲

مجاورت شهر حیدر اباد در ایالت کارناتاكا (Karnataka) به حکومت پرداخته اند. پایه گذار این سلسله سلطان محد قلی قطب شاه می باشد.

سلطان قلی قطب شاه از شاهزاده‌های قراقویونلو بود که پس از غلبه آق‌قویونلوها بر آن‌ها برای حفظ جانش ترک وطن کرد و در سال ۸۸۳ ق عازم دکن شد تا در آن‌جا در سایه حکومت بهمنیان که از قبل به واسطه روابط تجاری با آن‌ها آشنایی داشتند، ادامه حیات دهد. او هم‌چون دیگر غلامان ترک وارد دستگاه حکومت بهمنیان شد و مدارج ترقی را تا دست‌یابی به حکومت تلنگانه طی کرد. وی در سال ۹۱۸ ق هم‌زمان با ضعف شدید بهمنیان اعلام استقلال کرده و حکومت قطب‌شاهیان را در گلکنده پایه‌گذاری نمود. وی بنیان‌گذار سلسله‌ای شد که توانست نزدیک به دو قرن بر این منطقه حکومت نماید. این سلسله شامل هشت پادشاه به شرح ذیل می باشد.

۱. سلطان قلی قطب شاه	۱۵۴۳-۱۵۱۲	میلادی برابر با	۹۵۰-۹۱۸	قمری
۲. جمشید قلی قطب شاه	۱۵۵۰-۱۵۴۳	" "	۹۵۷-۹۵۰	"
۳. سبجان قلی قطب شاه	۱۵۵۰-۱۵۵۰	" "	۹۵۷"	"
۴. ابراهیم قلی قطب شاه	۱۵۸۰-۱۵۵۰	" "	۹۸۸-۹۵۷	"
۵. محمد قلی قطب شاه	۱۶۱۲-۱۵۸۰	" "	۱۰۲۱-۹۸۸	"
۶. سلطان محمد قطب شاه	۱۶۲۶-۱۶۱۲	" "	۱۰۳۶-۱۰۲۱	"
۷. عبدالله قطب شاه	۱۶۷۲-۱۶۲۶	" "	۱۰۸۳-۱۰۳۶	"
۸. ابوالحسن قطب شاه	۱۶۸۶-۱۶۷۲	" "	۱۰۹۸-۱۰۸۳	"

و سرانجام توسط اورنگ‌زیب، حاکم گورکانی هند، در سال ۱۰۹۸ ق سرنگون شدند.

در ایین شیعه مراسم محرم جایگاه ویژه‌ای دارد. قطب شاهیان شیعه پس از به قدرت رسیدن در جنوب هند در برپای این ایین سعی بلیغ کردند و سپس به اهمیت مذهبی و سیاسی و فرهنگی آن پی بردند و تحت تاثیر ایران شیعی به برپایی گسترده این مراسم پرداختند و در این راستا به ساخت چندین عاشوراخانه. مبادرت نمودند که مهمترین آن عاشورا خانه پادشاهی بود.

لغت عاشوراخانه در فرهنگ هند نشانگر عمق تاثیر ادب و فرهنگ فارسی در هند و پیوند عمیق آن با ایین اسلام و مذهب تشیع در میان مردم هند در قرن یازدهم هجری می

باشد.. ضرورت شکل گیری عاشورا خانه ها در دوره حکومت قطب شاهی را باید در این نکته جستجو کرد که مراسم عاشورا این پتانسیل را داشت که بتواند تمامی گروههای مذهبی اعم از شیعه و سنی و حتی گروه های مختلف هندو را به خود جذب کند . در واقع این مراسم نقطه وحدت اجتماعی در بین احاد مردم در شهر حیدر اباد بود و نظام قطب شاهی به درستی این نکته را درک کرده بود که این مراسم که با صرف هزینه های سنگین و همراه با پذیرای برگزار می شد یک وحدت اجتماعی از احاد مردم را ایجاد می کرد. و به همین دلیل باید مکانی مجزا از مسجد برای آن در نظر گرفته می شد . زیرا مسجد به شدت مقدس بود و پیروان سایر مذاهب و فرق این اجازه را نداشتند که به آن ورود کنند . به همین دلیل مکان دیگری باید ایجاد می شد که مختص این مراسم بوده و از قداست مسجد هم برخوردار نباشد . به همین دلیل فکر تاسیس عاشورا خانه شکل گرفت مکانی که فقط در طی ده روز اول محرم باز بوده و در طی آن فقط به عزاداری شهادت امام حسین پرداخته شود.

نکته جالب توجه هم آن بود که در طی مراسم ده روزه عزاداری تمامی ارکان دولت و حتی شخص پادشاه هم در آن شرکت می کردند و در واقع در طی این ده روز در سال بود که از شخص شاه تا احاد مردم در یک عمل مذهبی و اجتماعی به طور مشترک شرکت می کردند و این امر بالقوه حمایت مستقیم و غیر مستقیم مردم از حکومت قطب شاهی را به دنبال داشت. در پذیرای که در این ده روز از عزاداران انجام می شد به دقت غذا های انتخاب می شد که در بین همه ادیان مشترک بود و به هیچ عنوان از گوشت استفاده نمی شد و عمده غذا ها از سبزیجات و حبوبات در نظر گرفته می شد. در واقع این تنها مراسم مذهبی بود که تمام گروهها و اقشار جامعه را در ده روز به دور خود جمع می کرد و ازین بابت پایگاه اجتماعی حاکمیت به شدت تقویت می شد.

در زمان قطب شاهی عاشورا خانه های متعددی در حیدر اباد ساخته شده است که امید می رود در یک مقاله مجزایی به آن پرداخته گردد .

فهرستی از این اماکن در ذیل می آید

۱. عاشورا خانه پادشاهی که در این مقاله به آن پرداخته می گردد.
۲. عاشورا خانه حسینی علم که توسط سلطان محمد قلی قطب شاه پنجم ساخته شده است
۳. عاشورا خانه بی بی دو عالم : که در زمان سلطنت سلطان محمد قلی ساخته شده است
۴. عاشورا خانه قدم رسول که زمان ساخت آن به درستی مشخص نیست

۵. عاشورا خانه نال صاحب که به دستور سلطان ابراهیم قطب شاه ساخته شده است
۶. عاشورا خانه چشم بیبی که توسط حیات بخش بیگم همسر محمد قطب شاه ساخته شده است
۷. عاشورا خانه گوشه محل تابوت که به فرمان سلطان عبدالله قطب شاه ساخته شده است
۸. کوه مولا علی : که در کنار سایر اماکن مذهبی در دامنه این کوه در شهر حیدر اباد در زمان سلطنت ابراهیم قطب شاه ساخته شده است
۹. عاشورا خانه پادشاهی که موضوع این مقاله است و در ذیل به تفصیل به آن پرداخته می شود.

عاشورا خانه پادشاهی درنوار ساحلی رودخانه موسی در شهر حیدر اباد در نزدیکی موزه معروف سالار جنگ و بیمارستان مادر این شهر قرار دارد این بنا پس از چهار سال در سال ۱۰۰۵ هجری یا ۱۵۹۷ میلادی تکمیل گردید. محل این بنا در منطقه خداداد محل که زایشگاه شهر محسوب می گردید ساخته شده است که این محل در حال حاضر به پادگاتی معروف است ۱. (ناشناس ۱۸۵۸). سالن اصلی آن که بخش قدیمی این بنا محسوب می گردد مربوط به زمان سلطان محمد قلی قطب شاه پنجم می باشد. سلطان برای ساخت این بنا مبلغ ۶۶۰۰۰ ریبه هزینه کرده است. کتیبه های متعددی از جنس کاشی های لعابدار زیبا به رنگ ارغوانی به خط و زبان فارسی در آن وجود دارد. که قدیمی ترین آن حاکی از آن است که این بنا در سال ۱۰۰۱ هجری ساخته شده است و در بعضی از آنان نام سلطان محمد قطب شاه و در بعضی دیگر نام ابراهیم قطب شاه ذکر گردیده شده است.

در ارتباط با کارکرد این بنا دو نظر وجود دارد. در نظریه اول گفته می شود که این بنا از ابتدا به منظور عاشورا خانه ساخته شده است و رد نظر دوم گفته می شود که این بنا در ابتدا مسجد بوده است و سپس کارکرد آن تغییر کرده و به عاشورا خانه تبدیل شده است. دلیل اصلی حامیان این نظریه کتیبه است که در سالن اصلی بر روی دیوار غربی قرار دارد و در آن ایه هیجدهم سوره جن از قرآن آمده است:

ان المساجد لله فلا تدعو مع الله احدا" (و اینکه مساجد از آن خداست ، پس با خدا احدی را نخوانید) که این ایه فقط در مساجد آورده می شود. و دلیل دیگر آن است که تاریخی که در این کتیبه آورده شده است سال ۱۰۰۳ که مربوط به زمان حکمرانی سلطان محمد قطب

شاه ششم می باشد و سپس در زمان سلطنت سلطان ابراهیم قطب شاه هفتم نوه سلطان محمد قلی.

علم امام حسین در این مکان نصب شده است و مقدمه تبدیل آن از مسجد به عاشوراخانه فراهم گردیده است.

ساختمان: این بنا در حال حاضر پس از چهارصد سال هنوز در وضعیت مناسبی قرار دارد و مورد استفاده قرار می گیرد و یک نمونه عالی از معماری دوره قطب شاهیان به حساب می آید این بنا در حدود ۳۶۵ متر طول و ۲۷ متر عرض دو دروازه متر ارتفاع دارد همچنین یک سکوی بلند نیز در جلوی ساختمان قرار گرفته است. یک نقاره خانه در شرق حیاط عاشوراخانه قرار دارد و همچنین در شمال و جنوب حیاط دو دیوان خانه نیز وجود دارد منظور از دیوان خانه که یک لغت فارسی است همان مهمان خانه یا نشیمن خانه می باشد.

سالن اصلی آن که توسط محمدقلی قطب شاه ساخته شده بر روی چهار ستون محکم و استوار بنا شده است و همچنین در مجموع پنج طاقچه در سالن وجود دارد که سه تای آن در غرب سالن و دو تایی دیگر در دیوارهای شمال و جنوبی قرار گرفته است. شاهکار این بنا در واقع در قسمتی است که به شکل افراطی از کاشی های لعاب دار استفاده شده است این کاشی کاری توسط یک معمار ایرانی در زمان عبدال... قطب شاه در سال ۱۰۲۰ هـ ق یا ۱۶۱۱ انجام شده است. خواجه غلام حسین به روشنی یادآور می شود که در زمان حمله اورنگ زیب به گلکنده (حیدرآباد) عاشوراخانه به بندی خانه (Bandikhane) مبدل گردیده است (خواجه غلام حسین ص ۵۱۲).

در زمان آصف شاه دوم نظام علی خان فردی به نام نوازش علی شیدا میرسمام همت خود را صرف بازسازی و نوسازی عاشوراخانه و برگرداندن شکوه و عظمت گذشته به آن نمود. در نتیجه سعی و تلاش وی نه تنها عاشوراخانه تعمیر گردید بلکه در سالن بیرونی دیگر با هشت ستون به عاشوراخانه اضافه گردید. (نک تاریخ سلطان محمد قطب شاه ص ۳۲۲). درب ورودی اصلی آن به نام که باب فیض الامام العالمین نامیده می شود نیز در این دوره ساخته شده است.

در زمان پادشاهان قصب شاهی چهارده علم در عاشوراخانه نصب شده است که جنس آن از طلا و به وسیله جواهرات تزیین شده است و بلندی این علم که به دوازده متر می رسد که توسط پارچه ای زری باف پوشیده شده است که البته بر روی این پارچه ها آیات قرآن نوشته شده که به زیبایی آن فوق العاده اضافه کرده است. عاشوراخانه در آن زمان از ده هزار لامپ که در ده ردیف قرار گرفته تزیین شده است جهت روشنایی در شب استفاده می نمود که در ده

شب متوالی اول تا دهم محرم مورد استفاده قرار می‌گیرد به غیر از این لامپ‌ها از مجموعه‌ای از ساختارهای دیگر که شکل درخت است استفاده می‌شود که هر کدام از آنها دارای ۱۲۰ لامپ بوده و در این ده شب روشن می‌شد این مجموعه از لامپ، زمانی که تمامی آن روشن می‌شود کاملاً فضای داخلی عاشوراخانه را در این شبها به مانند روز روشن می‌کرد. البته منظور از لغت لامپ در آن زمان چراغهای روغنی بود که در ظرفی سفالی تولید روشنی می‌کرد که نمونه آن در قسمت عکسها آمده است. (عکس شماره ۸)

بعدها در دوره اصف شاهی از لامپهای شیشه‌ای انگلیسی و فرانسوی استفاده گردید. (شروانی ص ۸۳)

متأسفانه ما نمی‌دانیم که پس از سقوط دولت قطب شاهی سرنوشت این علم‌های با ارزش و سایر دارایی‌ها و امکانات این عاشوراخانه چه شد و اثری از آثار باقی نمانده است. البته این موضوع را باید یادآور شد که در دوره نظام علی خان علم دیگری ساخته شد و در عاشوراخانه گذاشته شد و دو باره با هزاران لامپ تزئین شد سکندر جاه در زمان سلطنتش از لامپ‌های شیشه‌ای انگلیسی و فرانسوی برای روشنایی عاشوراخانه استفاده کرد. (نک شروانی ص ۲۶۸).

۲. کتیبه‌های عاشوراخانه پادشاهی

خوشبختانه هفده کتیبه در عاشوراخانه وجود دارد که به دانش ما در ارتباط با تاریخ عاشوراخانه کمک شایان توجهی می‌کند و روشن‌گر اتفاقات تاریخی در آن دوره می‌باشد بیشتر این کتیبه‌ها دارای آیاتی از قرآن است که در ستایش امامان شیعه بیان شده است و این خود دلیل روشنی به باورها و اعتقادات سلسله قطب شاهی می‌باشد.

۱.۲ کتیبه اول (در داخل طاقچه مرکزی (دیوار شمالی))

نصر من ... و فتح قریب و بشر المومنین

غلام علی محمد قطب شاه احدی الف (هجری ۱۰۰۰ هجری) (اسلاید شماره ۱ در سمت چپ لوستر دیده می‌شود)

در بیشتر کتیبه‌ها به این موضوع اشاره شده که سلطان به مانند غلام حضرت علی می‌باشد و به لحاظ زمانی مشخص است که در چه سالی نوشته شده است البته یک احتمال وجود دارد که

عاشوراخانه پادشاهی حیدر اباد (محمد رضائیتی) ۲۸۷

این کتیبه در سال بعد یعنی سال ۱۰۰۱ در زمان سلطنت محمدقلی جانشین سلطان محمد قطب شاه در آن مکان قرار گرفته است.

۲.۲ کتیبه دوم (از دیوار غربی سالن)

لا اله الا هو الى القيوم لا تخذ سنه و لا نوم له مافى سموات و ما فى الارض من ذالذى يشفع عنده الا باذنه يعلم ما بين ايديهم و ما خلفهم و لا يحيطون بشى من علمه الا بما شاء و سع كرسية السموات و الارض و لا يوده حفظهما و هو العلى العظيم.

(ابومظفر محمدقلی قطب شاه خلد... ملکه و سلطه (۱۰۰۵ هجری)

این تاریخ همان زمانی است که عاشوراخانه به اتمام رسیده است.) (اسلاید شماره ۱)

کتیبه ۳ ((در دیوار شمالی و جنوبی)

اللهم صل على محمد المصطفى وعلى المرتضى البتول فاطمه و صلى على سبطين الحسن و الحسين و على زين العباد

(سمت چپ اسلاید شماره ۲)

کتیبه چهار (در دیوار غربی)

قل كمل يعمل على شاکله

اسلاید شماره ۳

که البته این جمله چند بار تکرار شده است

کتیبه پنجم (در دیوار غربی)

بسم الله الرحمن الرحيم

کتیبه ششم (در دیوار غربی)

ابوالمظفر سلطان عبدالله قطب شاه

کتیبه هفتم (در دیوار غربی)

يا الله. يا محمد يا على

کتیبه هشتم (در دیوار غربی)

ان المساجد لله فلا تدعو مع الله احدا

عکس شماره ۱ بالا سمت چپ

کتبه نهم (در دیوار شمالی و جنوبی)

یا مفتاح الابواب

اسلاید شماره ۴

کتبه دهم (در دیوارهای شمال و جنوبی)

و ما توفیق الا بالله

اسلاید شماره ۴

کتبه یازدهم (در دیوارهای شمالی و جنوبی)

نصر من ا... و فتح قریب

کتبه دوازدهم (در دیوارهای شمال و جنوبی)

توکل علی خالق

کتبه سیزدهم (در دیوارهای شمالی و جنوبی)

اللهم صل علی النبی و البتول و السبطین و السجاد و الباقر و الصادق و الکاظم و الرضا و
التقی و النقی و العسگری و المهدی و السلام علیهم.

کتبه چهاردهم (در دیوارهای شمالی و جنوبی)

ان المتقین فی جنات و عیون و ادخلوا ما بسلام

کتبه پانزدهم (در دیوار غربی)

چون نظام الملک آصف منزلست

کرده او بهر حسین توقیر او

هست این قدی مکان آن امام

که به فرقان آمده تطهیر او

گفت هاتف سال تاریخش چنین

کرده آصف جاه ما تعمیر او

(۱۱۷۴ هجری)

کتبه به ما مصرع تاریخ تعمیر و بازسازی عاشوراخانه در زمان سلطنت نظام الملک آصف

شاه دوم را می دهد.

کتبه شانزدهم (روی صفحات جنوبی در دیوارهای شمالی و جنوبی)

بهر احیای طراز این مکان تدبیر کرد در دل شرف اسدخالق چو این تاثیر کرد
عهد آصف شاه ثانی ان شه ملک دکن لامکان جای امام ما که او تعمیر کرد

(۱۲۵۰ هجری)

کتیبه هفدهم در دروازه بزرگ ورودی

(باب فیض امام عالمیان)

۳. مراسم عاشوراخانه

میرزا نظام الدین احمد در حدیقه السلطان شرح کاملی از مراسم محرم در دوره عبدا.. قطب شاه به دست می دهد او به ما یادآور می شود که عبدا.. از رسومات نیاکان خود پیروی می کند (نک. خواجه نظام الدین ص ۵۶۶).

ما می توانیم نتیجه گیری کنیم که این رسومات در دوره تمامی پادشاهان قطب شاهی به شکل یکسان و مشابهی انجام می شده است.

بر طبق نظر نظام الدین، پادشاهی عاشوراخانه مرکز فعالیتهای گسترده ای در ایام محرم بوده است.

شخص سلطان توجه و احترام خاصی به این مکان نشان می داد بخصوص در زمانی که مردم از همه طبقات و گروه ها در روز عاشورا در آن مکان گرد هم می آمدند در واقع عاشوراخانه مرکز گردهمایی عظیم مردم در ماه محرم بخصوص در دهه اول ماه به حساب می آمد هر شب سلطان با همراهان و بزرگان کشور و دربار که او را مشایعت می کردند به عاشوراخانه می رفت.

و تمامی آنها در این شبها لباس سیاه می پوشیدند و دو مرثیه خوان خوش صدا که شاه را همراهی می کردند در طی دیدار وی به شکل مداومی مرثیه خوانی می کردند و این مرثیه خوانی از دربار تا دروازه بزرگ ورودی عاشوراخانه ادامه پیدا می کرد و تا زمانی که سلطان وارد عاشوراخانه می شد و بر روی صندلی مخصوص جلوس می کرد.

و بعد از جلوس پیشنهاد می دهد که مرثیه خوانی شروع به خواندن تراژدی کربلا کنند که به دو شکل شعر و نشر انجام می شد. سلطان به شخصه بعضی از چراغها را روشن می کند و فاتحه برای شهدای کربلا می خواند و بعد از مدت کوتاهی به قصر برمی گردد البته بعد از

برگشت شاه مراسم ادامه پیدا می‌کند و از مردم با شربت و غذا که از سبزیجات و حبوبات تهیه شده، پذیرایی می‌گردد.

این اعمال به همین شکل بعد از در زمان سلسله آصف شاهی و در زمان پادشاهی نظام علی خان از نو احیا گردید. خواجه غلام حسین متذکر می‌گردد سلطان شخصا در ده روز اول محرم به عاشوراخانه می‌رود این همان زمانی است که علم‌ها در عاشوراخانه بر پا می‌شود. او تصریح می‌کند از محل بودجه عمومی کشور در حدود دوازده هزار روپیه خرج فقط گل و عود می‌گردد.

اسکندر شاه مبلغ دو هزار روپیه به مبلغ آن اضافه کرد.

جانشین او یعنی عثمان علی خان دیدار از عاشوراخانه را محدود به یک شب کرد و آن هم شب هفتم محرم بود.

عاشوراخانه در حال حاضر نیز تعداد زیادی از مردم را در ماه محرم به خود جذب می‌کند و مجلس‌های عاشوراخانه هر روز برپا می‌گردد (نک رای بندر این ص ۲۱۱)

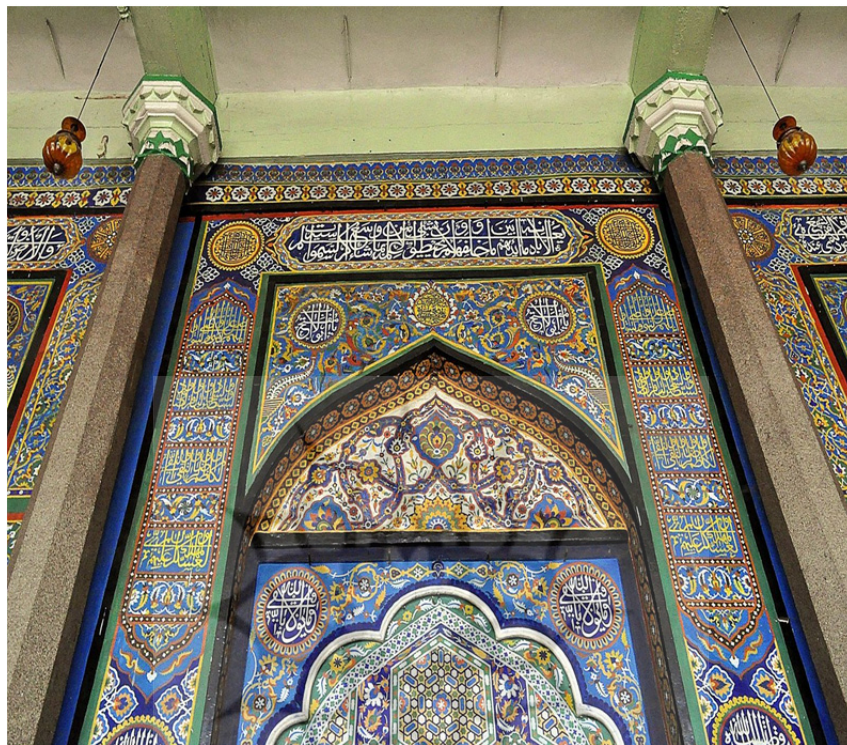
البته به غیر از این مجلس‌های عزاداری در حال حاضر تولد حضرت رسول نیز برگزار می‌گردد که تعداد زیادی از شاعران به آن دعوت می‌گردند و به خواندن اشعار خود می‌پردازند عاشوراخانه یک زمانی محل گردهمایی همه مردم از همه طبقات و حتی همه مذاهب بودند در عزاداری امام حسین شرکت می‌کردند در حال حاضر این ویژگی خوشبختانه همچنان حفظ شده ولی بنای آن نیاز به توسعه و تعمیر دارد. در پایان لازم به ذکر می‌دانم به دلیل اینکه در قانون اساسی هند احترام به همه مذاهب یک اولویت به حساب می‌آید و روزهای مهم هر مذهبی تعطیل می‌باشد به همین دلیل روز عاشورا که یکی از مهمترین روزهای مذهبی شیعیان به حساب می‌آید در سرتاسر هند جز تعطیلات رسمی این کشور محسوب می‌گردد.

۴. نتیجه‌گیری

عاشوراخانه‌ها یکی از مظاهر تلفیق فرهنگ ایرانی با فرهنگ هندی می‌باشد در واقع این اماکن محل ظهور و بروز آیین شیعی به زبان فارسی در این کشور بوده و عمق نفوذ ایران را در آنجا به نمایش می‌گذارد نفوذی که در جنوب هند با سلسله قطب شاهی شروع شده و تا کنون ادامه یافته است. ساخت این بنا و همچنین ساخت مقابر پادشاهان قطب شاهی به وسیله معماران اصفهانی در واقع در حیدرآباد هند اصفهانی کوچک ایجاد کرد. کاشی کاریهای زیبا و

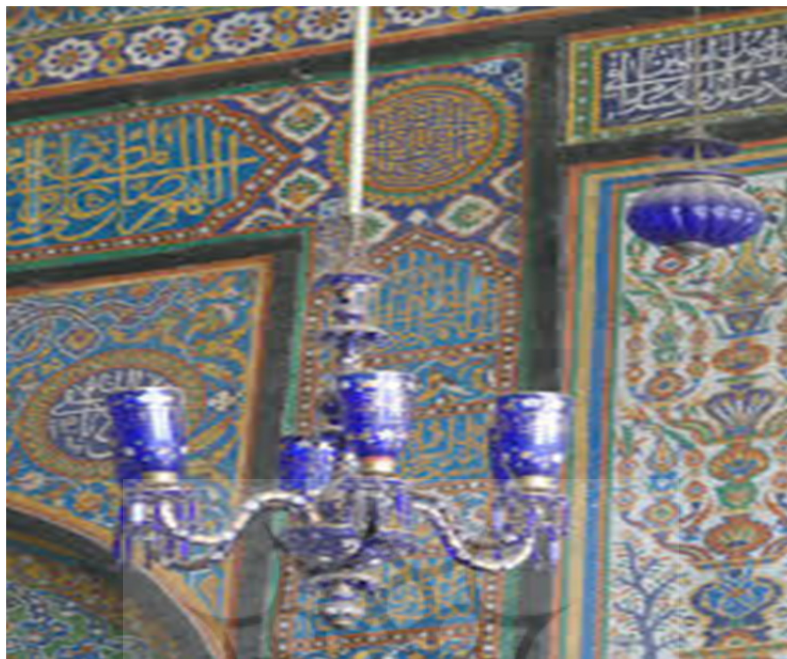
عاشوراخانه پادشاهی حیدر اباد (محمد رضائیتی) ۲۹۱

ساختمانهایی که با ورو به ان می توان گفت که در واقع ورود به فرهنگ و هنر و معماری و ایین شیعی محسوب می گردد.

شکل ۱. کتیبه ای متعددی در عکس دیده می شود که در مقاله توضیح ان آورده شده است

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۲. اللهم صل على محمد المصطفى وعلى المرتضى البتول فاطمه و صلی علی سبطین الحسن و الحسین و علی زین العباد (کامل در عکس دیده نمی شود)

شکل ۳. قل کمل یعمل علی شاکله
(این جمله چند بار تکرار شده است)

شکل ۴. یا مفتاح الابواب. در بالای کتیبه --- و ما توفیق الالبالله در قسمت پایین

شکل ۵. و ما توفیق الا بالله.

شکل ۶. نمایی زیبا از عاشورا خانه

عاشوراخانه پادشاهی حیدر اباد (محمد رضائیتی) ۲۹۵

شکل ۷. مراسم روز عاشورا در عاشوراخانه پادشاهی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۸ لامپ های که در دوره قطب شاهی برای روشنایی در شب استفاده می شد و در حال حاضر در معابد هندی همچنان مورد استفاده قرار می گیرد.

پرتال جامع علوم انسانی

پی نوشت

۱. گلکنده (golconda) قلعه ای با دیوار های باند که نخستین پایتخت قطب شاهیان بوده است و در حال حاضر در مجاورت شهر حیدر اباد قرار دارد.

عاشوراخانه پادشاهی حیدر اباد (محمد رضا نیتی) ۲۹۷

کتابنامه

تاریخ سلطان محمد قطب شاه. نویسنده ناشناس. مصحح و ناشر توماس مونرو - میرزا علی بیگ رضا هادی. جیدرآباد. ۱۸۵۸

گلزار اصفیه. خواجه غلام حسین. کتابخانه دیجیتال هند. شماره dc. ۴۳۷۶۶۴

حدیقه السلاطین خواجه نظام الدین احمد بن عبداللّه ساعدی نیشابوری. کتابخانه ملی ایران. شناسه اثر 1046859

لب التواریخ هند یا تاریخ لب الباب هند، رای بندراین نسخه خطی، شماره ۵۳۴۷، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

تاریخ سلسله قطب شاهی. شروانی. مصحح مونشیرام. ۱۹۷۴. دهلی

